

VII. ÉVFOLYAM.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

1913. 26. szám.

Budapest, június 29.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkesztő és kiadja
a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv
szerkesztő bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA :

Egész évre -- 12 korona

Félévre -- 6 korona

Negyedévre -- 3 korona

Szerkesztőség és kiadóhivatal :

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest. IV. Egyetem-utca 4. sz.

Az önképzésről.

Írta: Pajtás.

Önképzés olyan szó, a melyről gyakran hallunk, olvasunk és beszéd közben különböző formákban használunk.

Igy például egyik önképzésével foglalkozik; mások elhanyagolja önképzését; harmadik törekszik önképzésével előbbre jutni stb.

Mi is az az önképzés tehát, a melyet olyan gyakran emlegetünk s ennek a szónak a helyes jelentőségét mi esendőrök hogyan értelmezzük, hogy alárendeltjeinknek világosan, tárgyilagosan és kimondtően magmagyarázni tudjuk azt?

Önképzés. Maga a szó kifejezi, hogy önmagunk, a saját egyéniségünk képzéséről beszélünk olyanformán, hogy a képzést, a mi más szóval tudást, képesítést, szellemi eszeltséget, tökéletesedést jelent i, az egyén önmagától, önműködéséből szerzi meg.

Az önképző ember tehát maga-magának a tanítója, nevelője.

Hogy lehet ez? Hogy képezheti a esendőr önmagát? Ez a kérdés, a miről beszélni fogunk.

Minden tudás, a szellemi téren való tényleges az önképzés folyamánya.

Hogy írni, olvasni tudunk, azt az iskolázásunk, a nevelésnek köszönjük, de hogy az írásunkat fejlesztve, önállóan fogalmazni tudunk, vagy hogy olvasni tudásunkkal tudományos és szakdolgozatokat olvasunk s azoldól tudást, szakismeretet szerzünk s ezzel a tudással a kor követelményeinek mindegyikét megfelelni tudunk, azt már az önképzésünknek köszönhetjük.

Az önképzés a tudás és a műveltség megszerzésére irányul. Művelt ember az, ki a tanított, olvasottak, látottak és hallottakból saját egyéniségének megfelelően ki tudja válogatni, agyában feldolgozni és az életben helyesen felhasználni és alkalmazni a neki szükségeseket. A ki sokat olvas és tanul, lehet tudományosan képzett, de következtetesen még nem bizonyos, hogy művelt is; a mint hogy az, a kinek tele van a zsebe pénzzel, még nem bizonyos, hogy gazdag is, mert lehet az misé, lehet forgalmából kivonni a pénz, a mi zsebében van és lehet, hogy csak olcsó rozspénz és nem arany a sok pénz. Így van ez a tudással is.

A ki ludákos kizsólásokkal, divatos frázisokkal, mis

szavaival, gondolataival él, a nélkül, hogy meggyőződése volna, a mit beszél; az csak látszatra művelt, de alapjában felületos, hü ember, a ki csak felszínesen mutatja a képzett, okos ember külsőjét; olcsó tartalom- és gondolatnélküli, amolyan vásári műveltség van csak s így egyéniségének értéke, képzettségének súlya nincs. Műveltség komoly elhárítás ahá nem eshetik, mert éppen az önképzésnek fogyatékosága zárja ki, hogy alapos, komoly, tartalmas embernek tartsák.

Látni való tehát, hogy önképzésünknek olyannak kell lennie, hogy a mit olvasunk és tanulunk, az tényleg meggyőződésünk szerint tulajdonunk legyen. Ha tudásunk egyéniségünkkel, foglalkozásunkkal, szellemi munkabírásunkkal arányban áll, akkor az önképzéssel szerzett műveltségünk teljesen megfelelő.

Lássuk már most, hogy a esendőrre mikor lehet azt mondani, hogy önképzésével foglalkozik? Vajjon akkor, a midőn hátról-hétre meglumlja a lezetjét, és szószorint fölmondja, szabad idejében a könyv mellett ül, önképzésén munkálkodik-e, vagy sem? És ha minden utasítást, szabályt megtanult, hovágezte-o teljesen önképzését, vagy nem s ha nem, akkor hol kell folytatnia azt?

Megint hasonlattal élék.

Ha valaki író akar lenni, azt nem azzal ért el, hogy nap-nap után írtaél tömegtelenl s egy bizonyos idő múlva több kéziratú lesz, mint X. vagy Y. írónak.

Kulcszáró lehet, hogy ő is írt annyi betűt, mint a jelzett valamelyik író, de írás és írás közt különbség lesz, mert az író munkájában szellem és művészet van; amabban pedig csak betűk és szavak lesznek. Nos így van ez az önmagát képzővel is, a ki azt hiszi, hogy valaminek a megtanulásával hofejazte azt, a mit tőle önképzés ozimén meglivánnak; az nincs tisztában az önképzés fogalmával.

Az önképzés nincs kimerítve az elméleti tudás megszerzésével, hanem képezni kell a jellemet, a gondolkodásmódot, a beszédmodort és sok más egyebet, hogy az önálló, jellegzetes egyéniség kialakulhasson.

Ugyebár, hogy a nyomozás során, ha a tettes beismeri is a tethére rótt bűneselalményt; a esendőrnek kötelessége a nyomozást tovább folytatni, hogy minden körülményt, melyek a bűneselalményt okozták és értelmi okaita fényt vehetnek, világosan lásson.

Ezt nem azért teszi csupán, mert a szabály így ren-

Hegedűt, harmonikát, tárogatót,

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGYÁRA

STOWASSER I.

és a többi hangszereket általánosán olismert legjobb gyártás. szállit.
os. és kir. udvari és hadsereg szállit., a Rákóczi Tárogató feltalálója, Budapest, II., Lánostid utca 5. — Gyára: Óntőháza utca 8. — Régi hangszerek javítása, vétele és becsorolása. — Árjegyzék minden hangszerről külön küldetik.

deli, hanem elsősorban azért, hogy az illetékes hatóság tisztán lássa a kézenfekvő esetet. Ezenfelül pedig a csendőr itt önképzést is végez, mert megismeri a hűnösök világát, megismeri oltokat, a melyek egy-egy hűnöslekmény irányítói szoktak lenni; a kikérdezés fogantatásával az emberekkel való hűnös-módban gyakorolja magát a végeredményében a nyomozó szolgálathoz szerzett tapasztalati tudással önképzését vitte előbbre.

Hasonló az eset az önképzést ezéző tanulással is. Nem elég valamit csak a nyomatott szöveg után megtanulni a mint kész dolgot az emlékezés tárházába elraktározni, hanem el kell mélyedni abban, a mit olvasunk a keresni, kutatni kell benne az értelmet, az összefüggést azaz a ezéllal, a melyet az szolgálni kíván a csak akkor higgyük el és valljuk magunkénak, ha elménkkel teljesen átértéztük és megértettük. Ez az alaposság, a melyet megszokni ép ugy szükséges a szolgálatteljesítésben, mint az önképzésben és minden munkánkban, ha rendos emberek akarunk lenni.

Az alaposság megkívánja, hogy mikor önképzésünkről gondolkodunk, tisztában legyünk önmagunkkal. Ismerjük magunkat elfogulatlanul; ismerjük magunkat jó és rossz tulajdonságainkkal együtt. Számoljunk munkabírásunkkal, életbivatásunkkal és legfőképen jellembeli, fajbeli és nemzeti sajátosságainkkal. Manapság igen szeretik, mint a haladás, a felvilágosultság ismérvét a nemzetköziséget, az internacionálisitást szerepeltetni minden téren. Angol, francia, stb. példákra hivatkozva vonatkozunk ki minden nemzeti szokásunkból és vannak sokan a társadalom különböző rétegeiben, a kik talán restellik is, hogy magyarok.

A magyar csendőr ne feledkezzék meg arról soha, hogy ő első sorban magyar ember, a magyar hazá fia, még akkor is, ha anyanyelve más egyiknek-másiknak.

Ne utánaozzon, ne rajzooljon idegen népeket, mert van a magyarnak nemes és szép jellemtulajdonsága ológ, csak azt ismerje meg helyesen és önképzésével törekedjék magában azokat kifejlesztve nemes, komoly gondolkodású, hazáját, fáját szerető, jó magyarrá nevelődni.

A magyar lovagias, katonai nemzet volt mindig a így a magyar ember jellemtulajdonságait a magyar csendőr, mint katonai is teljesen magáévá teszi. Hogy a magyar jellemet és jelleget illetőleg milyen legyen az önképzésünk, tudnunk kell, hogy az igazi magyar férfiban önértéses, bátor, de nem jókheudi, nem öntelt; nyíltan, őszintén beszél, de más becsületét gyáván nem sérti, nem piszkolja; türelmes a magyar, de nem alattomos, meggyűnyészkodó, elviseli azó nélkül a bajt, megpróbáltatást, de nem szereti, ha szánakoznak rajta. Ezeket jó tudni és szem előtt tartani, mikor önképzésünkkel számolunk. Maradjunk magyarok mindenben és önképzésünkkel igyekezzünk a magyar csendőrség díszére, jó hírnevére gyarapítólag hatni.

A csendőrnek komoly a hivatása a feltételezi a hivatás,

hogy férfias, komoly ember legyen a csendőr maga is. Már pedig ha a csendőr mindenféle divatos, felkapott külseőségeket, bezzédmódot, magutartást szed magórra, ugy jár, mint a falusi parasztleány egyike-másika a nagyvárosban, eziféle lesz, de izléstelen, mert laktopánhoz tarka kendőt visel a kesztyűs kezének körmei gyászosan sötétlenek. A csendőrtől nem divatos, társasági szalonnyelvet, hanem természetes, tisztoségtudó, emberséges módot, nem idegen szavakkal kevert választékos beszéget, hanem nyílt, értelmes, katonai beszédet kívánunk.

Ezt a feltételt a csendőr csapatán az utasítások megtanulásával nem fogja tudni megszerezni. Ennek önképzés útján való megszerzése a műveltség kérdésével függ össze.

Az önképzés tehát nemcsak a szaktudásra, hanem a műveltségre is irányul. A műveltséget is általában tanulással, olvasással szerzi meg az ember; csak hogy a mit olvas és tanul az ember a műveltség megszerzése ezéljából, az csak akkor járul hozzá önképzésének gyarapításához, ha eszmecserevel, a gyakorlatra átvitt próbákkal, vitatkozással megszüri és megrostálja azokat.

És itt fordulóponthoz ér a műveltség megszerzésének kérdésében a komolyan művelődni akaró, és a tudásközdő, szerénytelen ember.

Lényeges dolog, hogy a komolyan művelődni akaró csendőr természetien ki tudja válogatni olvasni; valóból a hasznos és helyes dolgokat; azokat, a melyeknek önképzést ezéző megvitatása tényleg a művelődést szolgálja a nem tévelyedik el a szenzációk, a politika stb. tömkelegében, a hol ezéltalan szócsatával nem a művelődésben emelkedni, hanem inkább az okatlan fecsegők nivójára fog süllyedni.

A helyesen megválasztott tárgyról eszmecsere folytató, válogassuk meg az embert is tudás, jellem és módor tekintetében, a kitől tanulni akarunk. Lehetőleg olyan emberekkel, papokkal, tanulókkal vitázzunk, a kiktől valóban tanulhatunk. Mert ugyebár vannak emberek, a kikkel, a mint mondani szokás, nem lehet vitatkozni. Ilyen embert kerüljön a csendőr bizalmas eszmecserebe vonni; de ha mégis valahol alkérülhetetlenül belejut ilyen ember társaságába, igyekezzék ugy vinni a társalgást, hogy a nézeteltéréseket kerülje. Az ügyesen vezetett társalgási gyakorlat is az önképzést munkálja, mert tapintatos, józani, meggondolt, fegyelmzett bezzédmódotra szoktatja rá az embert.

Az eddig elmondottakból kitünik, hogy az önképzés tulajdonképen a csendőrnek azon jellem-, módorbéli, magutartási tulajdonságainak kifejlesztésére irányul első sorban, a melyet az utasítás több szabása követendő szabályként előir. Hiába van meg például valakiben a szaktudás, ha azt a nagyközönséggel szemben való érintkezésnél nyers, faragatlan módorral nem tudja érdemlegesen alkalmazni; és viszont valaki helyesen hiába

Ha fáj a feje ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migréneket és fejfájásokat elmulasztja. — Ár: K 1,20. — Kapható minden gyógyszertárban. Készít: Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesztén. Orvosok által ajánlv. Három doboznál ingyen postai szállítással.

tudna viselkedni, ha szakmájára nem megfelelő. A mint látjuk tehát, a két fogalom szorosabban összefügg egymással.

És most megadhatjuk a feleletet is felvetett kérdéseinkre, hogy t. i. az önképzéssel nem lehet fele uton megmaradni olyanformán, hogy a szabályokat, utasításokat, rendeleteket megtanuljuk; hanem az önképzést fejleszteni kell a jellem, a módor, a magatartás, viselkedés, életfelfogás terén is mindaddig, a míg olyan csendőrökké válunk, a melyenkről ideális szempontból nézve az utasítás beszél. A szolgálati utasítás 4., 5., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 16. és egyéb szakaszaiban vannak kifejtve azon követelmények, melyek minden csendőrrre nézve irányadók. Ezeknek a főképen jellem, magatartás, szolgálatbani és azonkívüli viselkedésre vonatkozó követelményeknek a csendőr csak akkor fog tudni megfelelni, ha önképzését ezen a téren előbbre tudja vinni. A mikor tehát az utasításnak a jelzett szakaszait tanulja; ne csak a szavak, mondatok értelmét tanulja meg, hanem az azokban körvonalozott csendőrijellemet is tegye magáévá és igyekezzék módorát, viselkedését, egyéniségét sokról-fokra tökéletesíteni.

Ha valaki előri önképzésével az utasításban körvonalozott fokot, az bizonyára nem fog megállni a összetett kezekkel azon merengeni, hogy önképzésével végzett a nincs már hátra semmi; mert igen valószínű, hogy lenkadatlan kedvet kap a további, a folyamatos haladásra, művelődésre. Finomabb lelke érezni fogja, annak szűkségét, hogy lépést kell tartania a haladó korral, s be fogja látni, hogy nemcsak a közmondás jó papjának, hanem a jó csendőrnök is holta napjáig tanulni kell, hogy hivatásának megfelelhessen.

ÉRDEKES NYOMOZÁSOK.

Mélyen a föld alatt...

Írta: Máthé Miklós törzsőrmester. (Vége.)

Ez okból és arra való tekintettel, hogy Páty cselédje azt állította, hogy az említett gyanús ügy melletti falrész a Vuin otlóte utáni napokban meszelték be zöld festékekkel és a pinezo földjét is azután vonták be ezementburkolattal, elhatározta, hogy ha minként nem sikerül, az egész udvart és a pinezo földjét is felásatja és a fal festékes részét is letisztíttatja.

E szándékot közölte is társaival, a kik azt, hogy az eljárása eredményre vezetne, nagyon is kétségessnek találták. Mindazonáltal megmaradt elhatározása mellett és közölte azt Pátytyal is abban a roményben, hátha az beismeri a terhére felhozott vádat és megjelöli a helyet, a hol a hullát megtalálhatják, megkönnyítvén ezzel a hozzávalásnak látszó munkát. Páty azonban megmaradt tagadásu mellett.

Énődfogva második napon hozzáfogtak a festék le-

dörzshléséhez, a melynek fokozatos és óvatos eltávolítása után, az ügy említett részének megfelelő helyen a falon is, egymáshoz közel, fekete-vöröses foltok tűntek elő, ezeknek közepc táján pedig a falon egy olyan zúzódási nyomot fedeztek fel, mintha azt valamely oda-csapódó lövedék okozta volna.

Ezek mind megerősítették Kiss őrmestert abbéli gyanujában, hogy Vuin azon az úgyon gyilkolták meg, illetve az égési nyomokból és a falon talált zúzódásból következtetve agyonlőhették, míg a pinezo utólagos betonirozása azt az alapos gyanut keltette benne, hogy a holttestet oda temették el. Ez okból másnapra a pinezo földjének felásását határozta el s e szándékát közölte Pátytyal, a ki azt látszólag teljesen közömbösen fogadta.

Ezen az éjjelen azonban olyan különös változás történt Pátyon, a mi az eddigi konok tagadása dacára is eredményre engedett következtetni.

Másnap reggelre ugyanis, a mint a börtörből kieresztették, hogy az aznap pinezo ásatásához kísérjék, csodálkozva látták, hogy novezett előző napon még koromfekete baja, szemöldöke és bajusza teljesen megőszült, arczán pedig hosszú, mély barázdák keletkeztek, szóval teljesen megőregedett, jóléil annak, a mit külfömben maga is beismer, hogy egész éjjel egy cseppet sem aludt, hanem a sorsa felotti bizonytalanságon töprengett, de mint mondá, csak értatlansága tudatában való jogtalan meghurezoltatása és megszőgyenítettése miatt.

Holott mint néhány órával később kiderült, a lelepleztetése feletti aggodalom és a foletti töprengés nem hagyta aludni és a miatti bizonytalanság őszítette meg, hogy hol van a felesége s miért nem tüntette el hűncselekményének legelőyosabb bizonyítékát.

Ez a feltünő és csodálatos elváltozás még jobban megerősítette Kiss őrmestert említett gyanujában, miért is a tetemrehívásra előkészítve, azonnal a lakás pinezéjébe kísérték gyanúsítottat s ott az ő jelenlétében, a pinezo ezementburkolatát egész terjedelmében baltával foltával átkopogtatta, miközben annak közepc táján, egy másfel méternyi hosszú és egy méternyi széles területen észlelt s a többi helyek élesen kongó hangjától nagyon is észrevehetően elütő pufogó hangra megjegyezte, hogy ott a burkolat alja üres vagy legalább is laza földréteg van alatta, tehát ott lesz a hulla.

Páty még akkor is tagadta, hogy Vuin hullája oda volna elrojtva, de Kiss őrmester erre mit se adva, a burkolatot a jelzett helyen rajátkezűleg óvatosan felfeszítette, mire azonnal kiderült, hogy ott csakugyan kisebbbzerű mélyedés van, a mi a laza földnek természetos lenyomódása és a burkolattól ekként való olválása folytán állott elő.

Erre a két felfogadott napnyálmossal a földet ásatni kezdté. Alig haladtak az ásással felméternyire, mikor a laza réteg szélei önként leválva a szilárdabb talaj-

BUTOR

köszönésért v. részletfizetésre legjótányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÚT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88-59.

BUTOR

részekről, heomlottak és kialakult a gödör fekvése a teljes valóságában.

Ezen az alapon óvatosan folytatva az ásást, végre 178 em.-nyi mélységben ráakadtak a keresett hullára. Ekkor aztán Páity is beismerte, hogy az az általa agyonlőtt és oda elásott Vuin holtteste.

Ez a beismerés azonban már ekkor — úgyszólván — teljesen felesleges volt, mert a hulla, a nyolcz hónapi föld alatt léte daczára is, csodálatosképen nemcsak hogy feloszlásnak nem indult, de még csak meg sem feketedett, hanem teljes épségben megmaradva, a bőralatti zsiradékok teljes kiaszalódása folytán az egész test sárga viaszhoz hasonló, mintegy 2 mm.-nyi vastagságú románczczal bevonódva, sárgaszínű mumiává vált, de személyében kétségtelenül felismerhető volt.

A hulla egy rózsaszínű fehéricsikos lepedőbe volt burkolva, feje egy tollas vánkossa begöngyölve. Inge, gatyája, harisnyája rajta volt. Ott volt mellette hotja, kalapja, kabátja, mellény-, nadrágja cipője, zsebtükre, zsebkendője; egy vánkosnak alsó és felső héja, a melyeken égéstől származó pörkölődések és nagy vérfoltok voltak láthatók.

A hullát és a mellette talált tárgyakat kiemelték és a leletről az ujvidéki kir. ügyészséget értesítették.

Másnapra aztán, mire a kir. ügyész és az orvosszakértők kiérkeztek, Páity és neje is töredelmesen beismerték, hogy Vuint, mikor az az ágyban aludt, előbbi lötte agyon.

Cselekménye súlyosságát azzal igyekezett Páity enyhíteni, hogy esti beszélgetésük közben Vuin azon állításából következtetve, hogy 35 évvel azelőtt egy öreg szerezsánt agyonlőtt, rájött, hogy az a szerezsán az ő apja volt, mire elbatározta, hogy ő meg a szerbeknél szokásos vérbosszú alapján Vuint pusztítja el. Feleségének, a ki ekkor már a konyhában aludt, e tervéről mit sem szólt, csak bevárta, hogy Vuin az ágyban elaludjon s ekkor liezkóra töltött nagy pisztolyával egy lövéssel agyonlötte. Azután a kabátjából két pénztárczát 2260 korona készpénzzel, Vuin forgópisztolyát, két darab szemüvegét, tajtékpipáját, zseboráját ruházatából kivette, ujjairól a gyűrűket lehuzgálta s hogy tettét elpalástolhassa, még azon éjjel a hullát a pinczébe elásta. Másnap pedig a tőle elvett ékszereket a kertben ásta el.

Ezután szeptember elsején elutazott Titel állomásra s ott írta az első levelező lapot Vuin asszonyának s azt a Tündéresi vasut állomáson a vonat szekrényébe dobta. Majd hazatérve a kertben elrejtett bolmikat kivette és kerékpáron átment Péterváradra, ott az ékszerek kivételével mindent a Dunába dobott, kerékpárját a vasut állomáson hagyva, gyorsvonaton Szabadkára utazott s ott a Vuintól elvett aranyórát és ékszereket 105 koronáért zálogba tette s megírta Vuin asszonyá-

nak a második zárt levelező lapot; hazatérte után pedig a pinczéje földjét ezementburkolattal ellátta.

Hogy pedig még jobban elbáritbaassa magáról a gyanut, a kátyi szerb hitközség korcsmajának bérbeviteléhez két helyről 500 korona kölcsönt kért, de ezeket hamarosan vissza is adta és a bérletért járó 624 koronából 600 koronát a Vuintól elvett pénzből kifizetett, 24 koronával pedig, mintha több pénze nem volna, adós maradt.

De még ezek után sem érezte magát biztonságban, miért is október 5-én horvásárlás ürügye alatt átment Szerémségbe s onnan kiszökött Amerikába, a honnan a hat hónap eltelté után csak azért jött haza, mert felesége egyre azt írta, hogy Vuint nem keresik s őt nem gyanusítják.

A vele vadlázasságban élő nő nem volt részese a cselekménynek, sőt benn se volt a szobában, mikor ő Vuint agyonlötte, a konyhában aludt s csak a lövés hangjára sietett be. Hogy pedig őt el ne árulja, agyonlövással fenyegette meg. A pénzt az elmúlt nyolcz hónap alatt mind elköltötték. Azt pedig tagadta, hogy Vuinnál 7000 korona lett volna.

Később odamódosította a vallomását, hogy önvédelemből lötte agyon Vuint, mert ez, mikor tudtára adta, hogy az általa agyonlőtt szerezsán az ő apja volt s e miatt szóváltásba keveredtek, őt is megfenyegette, hogy agyonlövi, sőt a további veszekedés közben rá is lött, de nem találta, mire ő, hogy még egyszer ne lőhessen, kezeügyében volt pisztolyával agyonlötte azt.

A járőr azonban mindezen állításokat megegyeztetve és kinyomozta, hogy Vuin akkor, mikor Páity apját ismeretlen tettesek agyonlőtték, csak 17 éves subancz volt és mindazok szerint, a kik ismerték, erkölcsös, szolid életet élt. Megállapították még azt is, hogy 35 évvel azelőtt kik voltak Páity apja meggyilkolásával gyanúsítva és félévig vizsgálat alatt.

De megdöntötte a csendőri nyomozás az önvédelem meséjét is, a mennyiben Páity ama állításának valótlanosságát, hogy az eredménytelen lövés az ablakfüggönyt furta át, az egyik ablaküvegét kitérte s annak sarokvasán nyomot is hagyott, a tárgyak bűnjelként való biztosításával és szakértői megvizsgálásával kétségtelenül kimutatta; azzal pedig, hogy az eseménynek egyedüli, esetleg nem befolyásolható idegen tanuját, a cselédleányt is elküldték hazulról, az előre megfontolt szándékot bizonyították be.

Így aztán, mivel az orvosszakértői vizsgálat is megállapította, hogy Vuin, a fejébe intézett s azonnali halált okozó lövés folytán halt el, az ujvidéki esküdt-bíróság 15 évi fegyházra ítélte a raffinált gyilkost; nejét pedig, habár behizonyult ellene, hogy a bűncselekményt nemcsak elhallgatta, hanem férje előnyének biztosítására hamis tanukat is szerezni iparkodott és a

Valódi tajtékpipák, szipkák

valóban az összes dohányzó-csököknek legjobb minőségben és legolcsóbban kaphatók

SCHWARTZ FÜLÖP UTÓDÁNÁL,

Szegeden, Kárász-utca 6. — Alapítva 1866-ban.

Csendőrség részére előnyös részletfizetési kedvezmény! Kívánatra képes árjegyzékkel valamint órsóknak választékmal szolgál.

Norvégiai tájképek. — Norfjord Loan vidékén.

rablott összegből több mint 600 koronát ő is felhasználta, ezenfelül ugyanabból mintegy 400 korona értékű ókaszert is vett neki Páity, azon az alapon, hogy életét feltéve, kónyszer hatása alatt cselekedett, felmentette.

*

Kiss őrmester hat hónapon át folytatott adatgyűjtésének és az általa éppen a szükséges pillanatban, kellő körülátással és gyors elhatározással megindított és társainal együtt a legkiszámítottabb és minden legkisebb részletre is kiváló pontossággal kiterjesztett nyomozásának, és különösen Kiss őrmester szívós kitartásának, türelmének és genialis megfigyelésének gyümölcse volt ez az eredmény.

Szinte bámulatos az a kiterjesztett kémrendszer, amelyről a környékbeli előjáróságokat, egyes rendőri és magánegyeneket magához láncszolta, besugóivá és értesítőivé tette s az adatgyűjtésekre felhasználta; és tudta ezeket tenni oly ügyesen és oly titoktartással, hogy a szokásban volt tettesnek itthon maradt figyelő társa még csak gyanul sem foghatott a körültekintő szorosabbra fűződő nyomozás bálójáról, sőt annyira biztosnak érezte magát és férjét a leleplezhetéstől, hogy utóbbi éppen ő hívta, hívogatta haza s juttatta akarattalul is az igazságszolgáltatás sujtó karjaiba. Holott bizonyosra vehető, hogy ha Kiss őrmester csak egyszer is kikérdezi e nőt, vagy megfigyelései tudomására jutnak, Páity nemcsak hogy haza nem jön, hanem még nejét is kiesalja maga után.

Azért is igyekeztem ennek az esetnek minden mozzanatát, habár kissé hosszadalmasan is, de a lehetőség szerint teljes részletességgel kidomborítani, hogy a terület minden tagja megismerhesse, tanulmányozhassa ezt az igazán érdekes és tanulságos nyomozást; és, hogy ennek tanulmányozásából gyarapítandó ismereteit adandó alkalommal mindenki felhasználhassa; a kellő részletességgel kimutatott adatgyűjtést, s a nyomozásnál kifejtett szívós kitartást, türelmet és genialis leleményességet pedig teljes valóságában állíthassam követendő példa képen a csendőrlégénység elé.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A chemia titkaiból. (Vége.)

Úgy a rubinnak, mint a safírnak készítésénél vegytisztá agyagot használnak alapanyagul, ehhez vegyítik igen csekély mennyiségben a megfelelő festőanyagot.

Egyik legkörülményesebb munkája a gyárnak a vegytisztá agyag előállításá. A festőanyagok pontos lemérése is igen fontos, mert a legcsekélyebb eltérés (milligrammnál kevesebb is) már befolyásolja a színt. Természetesen a festőanyagok, valamint a keverés aránya gyártási titok.

Maga az olvasztó, helyesebben a gyártókészülék meglehetősen egyszerű. Két részből áll: felül van az anyag-

tartótégely (tartalmazza a vegytisztá agyagot és festőanyagot), melybe oldalt nyílik az oxigént vezető cső. E tégely alul tölcészerűen csővé szűkül s ebbe nyílik a hidrogén vezetéke. Az egész készülék tűzálló agyagtégelyben végződik, melynek feneke lecsavarható. Az alsó tégelyben gyűjtják meg a durranógázt (oxigén és hidrogén keveréke), melynek tüze izzásba hozza az egész készüléket, a tartóból az oxigén magával sodorja poralakú anyagot, mely a nagy hőben, 2000° C., megolvadva lecsöppen az alsó tégelybe.

Jellemző a Verneuil olvasztóira, hogy míg más olvasztókban az anyagok egy tömeggé olvadnak össze, addig itt különálló kristályok keletkeznek. Ugyanis a mint a festőanyagot tartó tégelyben megömlik az agyag és a festék, cseppekben hull alá s mire leér a csepp kristályvá alakul. Nem szabad azonban szabályos, egyenes vonalú éllel elképzelni a kristályt, hanem, mint a természetben is előfordul, az élék le vannak gömbölyödvé.

A gyárban igen sok ilyen készülék van felállítva, melyek ellenőrzése oly egyszerű, hogy egy-egy munkásra, sőt munkásnőre is öt-hat készülék van bízva. Az alsó tégely fehér izzásig áttűzesedik (2000° C.) úgy, hogy a szemtel megvakítaná a fénye, ezért mindegyik mellett két üveg van fakteretbe foglalva s ezeken át történik az ellenőrző szemle.

Egy-egy készülék óránként, nyolcz-kilencz karát rubint, safírt, vagy egyéb korundféléket állít elő. De 80 karátot is lehet hennők készíteni.

Verneuil rubinjai minden fizikai tulajdonságban megegyeznek a természetesekkel, csupán egy módon lehet megkülönböztetni egymástól.

Az igen vékony természetes rubinlemezken mikroszkop alatt vékony, párhuzamos vonalakk tűnnek elő, míg a mesterségesen e vonalak helyett igen apró hólyagocskák látszanak, melyek valószínűleg onnan származnak, hogy mikor a porrázólott alkotóanyagok cseppfolyósakká lettek, egy kevés durranógázt nyeltek el.

A rubinkészítés feltalálása után szinte egyszerűnek látszott a safír előállítása, csak a vörösre festő kromoxid helyett kell valami kékre festő anyagot az agyaghoz keresni. Csakhogy épen ez a kékre festő anyag okozott sok gondot a kísérletezőknek.

Mintbogy a rubin kísérleteinél többször nyertek kék kristályokat, előbb a kromoxiddal próbálkoztak, majd vasoxiddal és kobalttal.

A kobaltot magnésiasulfáttal vegyítették az agyaghoz, s igen szép safírokat nyertek így, de mesterséges világításnál lilába játszott a színük. E safírokról azonban a tudományos vizsgálat megállapította, hogy nem safírok, hanem kék spinellek (magneziatartalmuk van); Hope-safírnak nevezte el a drágakő-kereskedelem.

A múlt év elején végre sikerült Verneuilnek úgy színen, mint egyéb tulajdonságaiban a természetes safírral megegyező követ készítenie. Hosszas kísérletezés után megtalálta végre a helyes festőanyagot. Verneuil safírkészítésénél a vegytisztá agyaghoz vas- és titanoxidot használ fel festőanyagul s így a legzöbbsz búza-virágzsinő köveket állítja elő. Az olvasztókészülék oszlopnos a rubingyártáshoz használtakkal.

A smaragdkészítésére az első kísérletet 1848-ban tette Ebelmen, bár nem szintetikus úton állította elő. Ő ugyanis porrázót smaragdhulladékot bórsavval és egy kevés kromoxiddal olvasztott össze. Újabban készítenek már rekonstruált smaragdokat is Párisban.

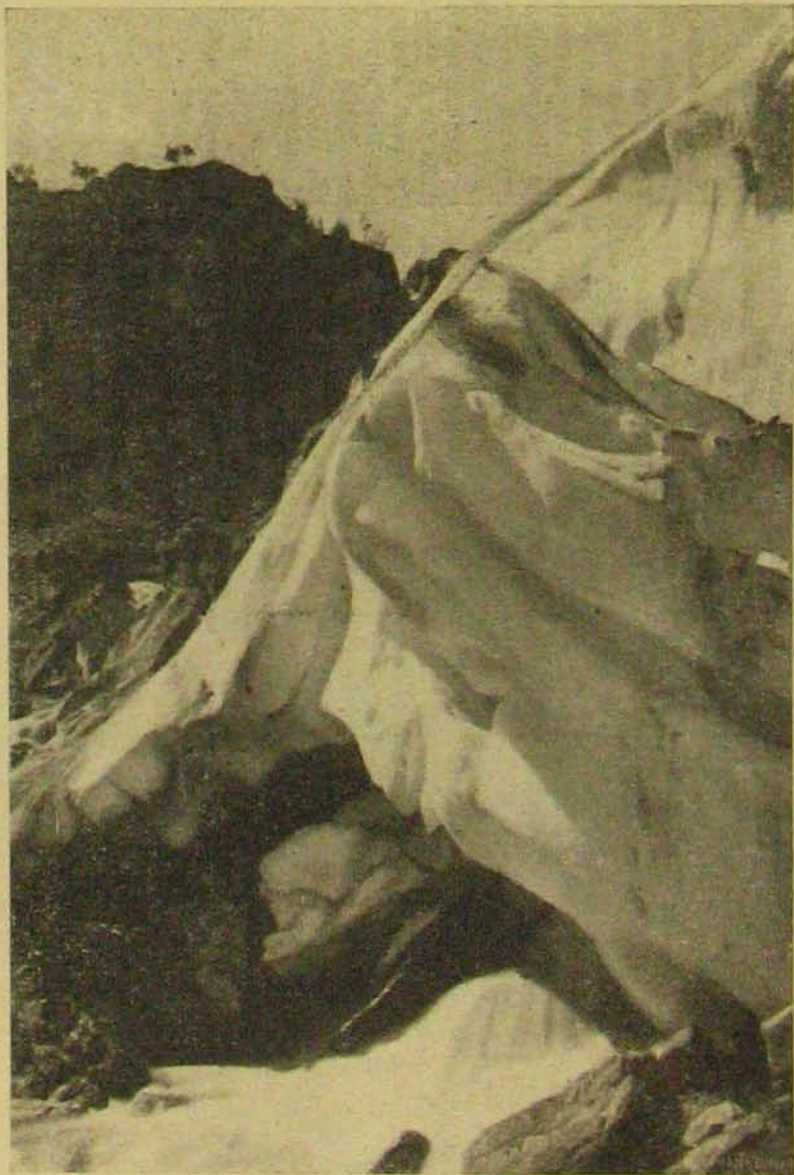
1000 koronát

adtam volna annak, a ki ből- és gyomorgörcsöimtől meg szabadult és szorongásra csak 5 koronámba került 12 üveg

GYARMATI-FÉLE UNIVERSAL BALZSAM,
melyet jó barátom tanácsára hoztam. Azóta többen tapasztaltuk, hogy ezen balzsag hatására határozottan, gyomorgörcs, köhika, s fekérekedés, étvágytalanság és gyomorégés esetekben. F. Peter gazdán. Kapható: Gyarmati Emil gyógyszerész, Bal-191, ss. Próbára 1 üveg is kapható, ha a pénzt előre beküldi. Szállítás és csomagolás nem számít.

Vadregényes tájkép Trollhatannál, Götoborg közelében. (Svédország.)

Részlet a Buarbru glecserből. Odde közelében. (Norvégia.)

Svédországi és norvégiai tájképek.

As opál és a különféle kvarczok készítését is megkísérelték már. Ebelmen kovasavas éthert bontott megneves légárammal s a kivált anyag a valódi opállal azonos volt.

Később többen foglalkoztak opálkészítéssel, Becquerel, majd Frémy, Fouquet. Utóbbi fluorhidrogént és vizgőzt bocsátott a vörös izzásig hevített kovasavra, az így nyert opálgolyócskák a természetes opállal azonos tulajdonságúak voltak.

Kvarczot mesterséges úton Hautefeuille állított elő 1878-ban, úgy, hogy amorf kovavasat natrium-wolframmal összeolvastva egy hétig tartott 900°-ra hevítve, lehűléskor szép kristályokban vált ki a kvarcz. Kísérleteit szép eredménnyel folytatták Friedel és Sarasin kémikusok, kik bár apróbb, de igen szép kristályokat készítettek.

Természetesen, az utóbbiaknak mesterséges előállítására nem játszik oly nagy szerepet a gyakorlati életben, mert a természetes eredetűek sem oly értékűek, mint a milyenek a rubin, safír és a smaragd. Ellenben annál nagyobb forrongást idéz elő a drágaköveskedelemben a rubin és a safír. Nemcsak mesterséges köveket fogunk adni természetesen helyett, hanem mesterséges rubinapinnelt a rubin s Hoppe-szafírt a valódi safír helyett.

Így 1909-ben nagy port vert fel Párisban a «hamis rubinok pórs» (le procès des faux rubis). Az ügy nemcsak az ékszerkereskedők körében idézett elő izgatottságot, hanem a jogi körök figyelmét is magára vonta, mert ez az eset volt az első, a melyben az árúk eladásában elkövetett csalások és élelmiszerek, valamint mezői termények barmisításának megakadályozásáról és megtorlásáról szóló 1905 augusztus 1-iki törvényt a drágakövek eladására is alkalmazták. Az ékszerészek szindikátusának panaszára a törvényszék vád alá helyezte Baumann ékszerészt azért, mert mesterségesen előállított ékköveket valódi rubinokként árusított. A vizsgálat kiderítette, hogy Baumann kirakátában «rubis» név alatt mürubinokat helyezett el s még bozzátette, hogy a drágakő «finom, valódi garantált». A bírósági szakértő véleménye szerint az ékkövek mesterségesek. Az ügyész család kísérletének minősítette e cselekményt. Majd az 1905-iki törvény értelmezésében kiemeli, hogy ez a törvény nemcsak, mint általában hiszik, az élelmiszerek eladására vonatkozik, hanem mindenmü árucikkal üzött visszaélésekre. Végül kérte a bíróságot, hogy mivel Baumann az első, a kit e büncselekményért a kereskedelem ezen ágában büntetni kell, ne szabják nagyon súlyosra a büntetést, érintetlenül hagyva természetesen az ékszerkereskedő szindikátusának azt a jogát, hogy az őket Baumann rossz-bizeműsége révén ért veszteséget rajta megköveteljük. A bíróság Baumannt száz frank pénzbüntetésre ítélte.

Mint hogy a mesterséges köveknek a természetes kövektől való megkülönböztetése nagy szakértelmet kíván, a laikus közönség úgy óvatja meg magát a csalódástól, ha megbízható ékszerésznél vásárol drágaköves ékszert. Az arany-, ezüstárúnál a fémjel biztosítja a vevőt, hogy a vásárolt tárgy tényleg arany, illetve ezüst; a drágaköveknél azonban csak az eladó czég jó hírneve, tisztessége óvhatja meg a csalódástól.

KÉPEINKHEZ.

Svédországi és norvégiai képek.

A szabad természet ezerféle változataiban és a gyönyörű tájakok festői szépségeiben gyönyörködni szerető

emberiségnek egyik legkeresettebb vidéke Svédország és Norvégia területe. Kevés terület is van a föld kerékességén, amely ennyi lebilincselő és gyönyörködhető látványossággal szolgálhatna az ilyenek iránt érdeklődő emberiségnek.

A két ország nyugoti, valamint Norvégia északi partjain az égbetörő hegyek örökös hó és jégfedte csúcsai, a napfényben tündöklő glecserek, lenn a meredek szirtok alján az Atlanti-océán és az Északi-jégestenger morajló hullámai, ez emberi elme által fel nem fogható módon létrejött fantasztikus alakulatu óriási begyszakadékok és bevágódások a tengerpart sziklás hegyeibeiben s az ezekbe beömlő tengerár által alkotott 80—100 km. hosszúságu gyönyörű fjordok (olvasd fjórok) és az ezek végén, az ország belterületén, gyöngyfüzérként alakuló szigetecsoportok, valamint az örökös hó és jéggel borított hegyek által táplált bővizű patakok, elragadó víz-esések, folyók és óriási tavak s az örök természet lépésnyomon váltakozó pazar szinompája oly elragadó látványt nyújtanak a szemlélő elé, hogy egyszeri látás után is elfelejtetetlen emlékként maradnak az ember lelkében.

Ennyi természeti szépség mellett aztán nem lehet csodálkozni, ha nyár folyamán a turisták, tájképfestők és üdülők ezrei keresik fel Svédország és Norvégia gyönyörű vidékeit hosszabb tartózkodásra, amelyet még kellemesebbé tesz a két ország művelt és rokonszenves lakosságának az idegenekkel szemben tanúsított barátságos és jóindulatu viselkedése is.

Olvasóink között ugyan kevesen lehetnek, akik ezt a természeti szépségekben gazdag vidéket szinről-szinről láthatták, de a jelen számunkban közölt képek látása után már, csak kevés képzelődő tehetség mellett is, maguk elé varázsolhatják azt a lebilincselő pazar szinompát és gyönyörű látványosságot, amely folyton és folyton csalogatja Svédországba és Norvégiába a tanulni, üdülni, szórakozni vágyó és természetkedvelő emberiség megszámíthatatlan sokaságát.

HIREK.

Egy haramia elfogása. A Brassó megyében felbukkant rablóbanda vezére, Morareszku P. János, június 14-én Romániában elfogott. Elfogásának, ami több emberéletbe került, körülményei a következők: Nevezett június 14-én Romániában Curto de Arges község közelében egy iparvasuton utazva, két román rendőr-mester által gyanusnak találtatván, igazolására szólítottatott fel. Morareszku a felbivásra a zsebébe nyult s az onnan hirtelen előrántott Browning-pisztolyból tett két lövéssel a két rendőrt halálosan megsebesítette, majd a két rendőr segélyére siető utazóközönség közül is többeket — köztük egy nőt halálosan, — megsebesített s az ekként keletkezett zürzavarban Morareszku a mozgó vonatról leugorva, a közeli erdőbe menekülni igyekezett. Azonban a vonat megállott, melynek utasai, kik között egy fegyverrel rendelkező erdőőr is volt, a menekülő Morareszku-t üldözőbe vették s azt az erdőőr több lövés után balczombon találva, menoképtelenné tette. Így sikerült az utazó közönségnek a haramiavezért, kínél meglövés után egy Browning-pisztoly és 86 darab élestöltény találatot, elfogni és a pitoschi román kir. bíróságnak átadni. Morareszku személyazonossága, miután úgy azt, mint a terhére rótt büncselekményeket, valamint a rablóbandához való tartozanokaságát is konokul tagadta, az ennek megállapítása szőljából Román-

niába kiküldött és öt személyesen jól ismerő két bizalmi egyén által kétségtelenül megállapított.

Garázdálkodó katona. Komáromi István, debreczeni mentelepbeli katona, június 15-én este kilencz óraker Bátyu község utczáján, duhajkodása közben négy polgári egyén társaságában, Bagossy Sándor bátyui őrsbeli szolgálatteljesítő csendőrt kivont karddal megtámadta. Bagossy csendőrt a támadó katona ellen szuronyfegyvert használt és azt életveszélyesen megsebesítette. A sebesült katona ápolás céljából a munkácsi csapatkórházba szállítottatt.

Agyonlőtt őrsfőznök. Torma Sándor csendőr, június 21-én este hét óraker ismétlő pisztolyát nyolcz darab élestölténnyel magához véve az őrs konyhájába ment s ott az őrsfőznököt négy lövéssel agyonlőtte. A csendőr a bűntény végrehajtása után az ismétlőpisztolyt, a kerten át elmenekült. Nyomozása folyamatban van.

Talált csomag. Június 13-án este Budapesten, a nyugoti pályaudvar III. osztályu várótermében egy barna papirdoboz s abban a következő tárgyak találtak, úgymint: 1 drb. törülköző, mindkét szélén szöles piros csikkal és Cs. J. monogrammal, 1 drb. köpper német alsónadrág, kékvirágos övvel, 1 drb. fehér vászon-ing J. Cs. monogrammal, 1 drb. ruhakefe lószőrből, 1 drb. új olló, 1 üveg szidol, 1 drb. gombvilla bádogból és 4 drb. kis élezip. Ezen tárgyak, melyek valószínűleg egy a karhatalomhoz vezényelt csendőr tulajdonát képezhetik, igazolt tulajdonosuk által a megtalálónál, Fehérvári István csendőrnél, Deliblaton (Lemes m.) átvehető.

Kérelem. Császár János, a nagyküüllőmegyei Hégen községben állomásozó csendőr kéri Bíró András és Botos György csendőröket, kikkel 1907-től 1910-ig Székesfehérváron a katonaságnál együtt szolgált, hogy címüket magánügyből kifolyólag vele közöljék.

KÜLÖNFÉLÉK.

Alagút Chicagó alatt. Cibikagóban a kiterjedt földalatti telefonhálózat és a helybeli áruforgalom gyors lebonyolítása céljából az utca szintje alatt 12 méterrel 95 kilométer hosszú alagutat építettek ki 280 millió korona költséggel. Az az építés hét évig tartott. A pályán naponta 1000 elektromos hajtású teheráruvonat közlekedik, a vonatok teljesítőképessége napi 12.000 tonna darab- és teheráru. A tehervonatok árúit egyes ipartelepeknél fölvonókkal hozzák föl a földalatti állomásból a gyártelepek szintjére. E földalatti vasút nagy költségének gazdaságos kamatoztatását a gyorsvasút személy- és postaforgalmának ugyancsak a pályán való lebonyolítása segíti elő.

Érdekes simuláns. Egy párisi kocsis kocsijával összeütközött egy villamoskocsival. A kocsis bepörölte a villamos-társaságot, mert az összeütközés következtében — állítólag — megsüketült. A standra ugyan kiállt továbbra is, de az utasokkal csak a legnehezebben tudta magát megértetni. A villamos-vállalat ügyéaze gyanusnak találta az esetet s igazán moziszerűen leplezte le a pörlekedő kocsist. Napok óta figyelte a simulánst s észrevette, hogy a déli abrakolás ideje alatt rendszerint a gyalogjáró szélére ülve szokott ujságot olvasni. Az ügyész erre fölfogadott egy mozioperatőrt s egy napsugaras délben, mikor a kocsis gyanutlanul ujságot olvasott, a következő jelenetet fotográfóztatta le: Alig tíz centiméter magasságban közvetlen a kocsis mögött elejtett egy tízfrankos aranyat. A pénz esése ily magasságról alig volt hallható, de a kocsis mégis hirtelen hátratekintett. A kitünően sikerült leleplező mozi-kép alapján a kocsist a bíróság keresetével elutaitotta.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem állhat. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

10. Rozsztalin. Kapható Molnár és Moser drogeriájában. Ár 1 K.

Bileki katona. 1. A kinevezett járőrvezető. 2. Ha hitelen boigazolhatja, hogy a 30 napon felüli megszakitás nem az ön hibája folytán jött létre, beszámít.

B. M. Szó sincs róla, hogy megkapná a különbözetet. Miért lépett át, ha kovosli az új állással járó fizetést?

Árva 1913. 1. „Bileki katona” 2. alatti üzenet őnök is szól. 2. Nem tekintendő megszakitásnak.

Fegyver. Fölvizsgálatása alkalmával kérje.

246. 1. A nyugdíjának 600 K fölötti része. 2. Ez a kérdés maig korábban hisszük, pályázatot fognak hirdetni.

Cz. I. Nincs igényo.

Hideg Márton. 1. Ha nyugdíjat élvezett, beszámít, ha végkielégítést, non. 2. Rendfokozat szerint kiüüböző.

Szólc. Nagyváradon.

R. I. J. Kérheti.

1878. Ha majd a járőrvezetői pótdíj folyósítva lesz, akkor az ilyen természetű kérdések is döntés alá kerülnek.

48-as honvéd. 1. Az 1901. évi 3000. sz. miniszterelnöki rendelet módvadó. Az illetékek a miniszterelnöki költségvetésben szerepelnek. 2. A kinstár terhére 6 korona tometési átalány felszámítható.

Róbert. Sorajogyo nom nyort.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésére.

Előlegek értékpapírokra. Családi házak és telepek létesítése.

résztvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153—44. szám. —

Alaptőke 1.000.000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzért való eladása.

Felfogadunk betéteket takarékpénztári kölcsönökre. 1. Oly lakarek-betétek után, melyeket hat hónapi felmondási idő lekötése mellett helyeznek el intézetünknel, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadólevonásával.) 2. Oly takarékbetétek után, melyeknél a betét az 1. pontban jelzett felmondási időt ki nem köli, 6½% (öt és fél) betéti kamatot fizetünk. (A tőkekamatadó levonásával.)

Előlegeket nyújtunk értékpapírokra, sorsjegyekre, vidéki díjazatok részvényekre.

Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy felzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattal mellett. Utalványok, intézkedések és csekkok beszedését vállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Vesszünk és adunk értékpapírokat, idegen pénzeket.

HIVATALOS RÉSZ

Magyar királyi honvédelmi miniszteri rendeletek.

Ö császári és apostoli királyi Felsége 1913. évi június hó 9-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával egy oly szolgálati jelet méltóztatott legkegyelmesebben alapítani, mely különös katonai rendszabályok alkalmával adományoztatik.

Elhöz képest legfelsőbb parancsra a katonai szolgálati jel alapszabályainak következő függeléke lép hatályba;

1. A fegyveres hatalom azon hozzátartozói, kik különös katonai rendszabályok idejében huzamosb időn át tényleges szolgálatban álltak, az emlékkeresztnek nevezendő és különös alkalmakra szánt szolgálati jellel látbatók el.

2. Annak a megállapítása, hogy ez a díszítmény mikor adományoztassék és hogy azzal ki láttassék el, Ö császári és apostoli királyi Felsége legfelsőbb elhatározásának van fenntartva, hasonlóképen annak az eldöntése is, vajjon az emlékkereszttel a csendőrség, továbbá a pénzügyőrségnek, a m. kir. határrendőrségnek, az állami erdészetnek, az állami batar-, tengerpart- és vasutbiztosító szolgálatban alkalmazott személyzete, végül az önkéntes egészségügyi ápolás személyzete is és ezek közül mely egyének látbatók el.

3. A díszítmény a katonai szolgálati jel alakjára tompakémből készült nyolcszögű kereszt, melynek kerek középpajzsán az illető évszám van. A kereszt ágai mind a két oldalon teljesen simák. Az emlékkereszt fekete kettős sávval ellátott, 40 mm. széles sárga színű szalagon, a mell bal oldalán, a boszniai-hercegovinai emlékérem után viselendő.

4. Valamely tulajdonos elhalálása után az emlékkereszt az örökösök tulajdonában marad.

5. A büntető törvénykönyvnek a rendjelektől és díszjelvényektől való megfosztásra vonatkozó határozványai erre az emlékkeresztre is alkalmazandók.

Az emlékkereszt kiadására vonatkozó határozványok, nemkülönben az emlékkereszt igénylésére és az igényjogosultaknak ezzel a szolgálati jellel való ellátására vonatkozó intézkedések a folyó évi 30. számú Rendeleti Közlönyben (Szabályrendeletek) foglaltatnak.

Báró Hazai Samu, s. k.

Körrendelet.

9782./eln./2. sz. Ö császári és apostoli királyi Felsége legkegyelmesebben megparancsolni méltóztatott, hogy az 1913. évi június hó 9-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározással alapított emlékkereszt az 1912—1913-iki krízissel összefüggő különös katonai rendszabályok alkalmából a következő határozványok szerint adassék ki:

1. Az emlékkereszttel ellátandók:

a) A cs. és kir. közös hadsereg mindazon egyénei, kik az elrendelt létszámfelemelések (haciállományra való kiegészítések) idejében legalább négy héten át tényleges

szolgálatot teljesítettek és az alábbi kötelékekben alkalmazva voltak:

a) az 1., 4., 7., 10., 11., 13., 15. és 16. hadtestek területein, a sarajevói hadserogfelügyelőnél, a magasabb parancsnokságoknál (várparancsnokságoknál), a csapatoknál (beleértve a határvadász-, árksz-, utász-, és vonatcsapat szemléltőt is), a térparancsnokságoknál, állomástiszti minőségben, a kiegészítő kerületi parancsnokságoknál, katonai nyilvántartó tisztviselői minőségben, az erődítési építő- és hadmérnöki igazgatóságoknál, a tüzérszer-, vonatszer- és egészségügyi intézeteknél (a katonai fűrdőegységintézetek és a rokkantak házai kivételével), a katonai élelmező intézeteknél (ágyraktáraknál), a ruha-kezelési intézeteknél, végül a loavatói bizottságoknál;

b) más hadtestek területein oly csapatoknál és póttesteknél, a melyeknél létszámemelés történt;

γ) a vasutezrednél, a táviróezrednél és a léghajós csapatnál.

b) A cs. és kir. haditengerészet mindazon egyénei, a kik ugyanebben az időben és ugyanoly időtartamu tényleges szolgálatot teljesítettek, és pedig:

a) a hajóraj-kötelékben volt hajókon, torpedó-járóműveken és torpedó-naszádokon (az „Molchse” és „Molche” nevű torpedó-naszádok kivételével), továbbá Ö F. „Viribus unitis” és „Laerome” nevű hajóin, valamint a hajóraj szerelékhajóin,

β) a dunai flottilla és a pancsovai jávorsajka-állomás hajóin és jávorsajkáin,

γ) a cattaroi hadikikötő területén valamennyi tengeri és szárazföldi kirendeltségnél.

δ) a szolgálati rendeltetésre való tekintet nélkül:

a nem tényleges viszonyból bevonult valamennyi egyén, továbbá azon legénység, melynek igénye lett volna, hogy 1912. december hó 31-én tartalékba helyeztessék, azonban a tényleges szolgálatban visszatartatott.

c) A honvédség mindazon egyénei, kik ugyanabban az időben és ugyanoly időtartamig a krakkói, przemysli, tembergi és ragusai cs. kir. honvéd területek körletében, továbbá az egykori m. kir. budapesti I., szegedi II. és zágrábi horvát-szlavon VII. honvéd kerületekben tényleges szolgálatot teljesítettek és a honvéd területi- (kerületi) parancsnokságoknál, a honvéd hadosztály- és dandárparancsnokságoknál, a csapatoknál, a térparancsnokságoknál, állomástiszti minőségben, a honvéd kiegészítő- (kerületi-) parancsnokságoknál, honvéd járásai őrmesteri minőségben, a központi fegyvertárnál és központi ruhatárnál, a honvéd élelmező intézeteknél (ágyraktáraknál) és honvéd egészségügyi intézeteknél alkalmazva voltak.

d) A csendőrség mindazon egyénei, kik ugyanabban az időben és ugyanolyan időtartamig az a) α) alatt említett hadtestek területein (a c) alatt említett honvéd területek körletében [honvéd kerületekben]) tényleges szolgálatot teljesítettek.

e) A pénzügyőrség, a m. kir. határrendőrség és az állami erdészeti személyzet mindazon egyénei, akik ugyanabban az időben és ugyanoly időtartamig az a) α) alatt említett hadtestek területein (a c) alatt említett honvéd területek körletében [honvéd kerületekben]) katonai határ-, vasut- és tengerparthiztosító szolgálatban közreműködtek,

f) Az önkéntes egészségügyi ápolásnak balkáni segítő expediciójánál és Skutari eleste után az ondu kiküldött segítő expediciójánál alkalmazott valamennyi egyén.

g) A balkáni államok kormányainál elismert cs. és kir. ügyvivőségek katonai attachéi és ama tisztek, kik a balkáni háboruban hivatalos minőségben résztvettek.

2. A 2., 5., 6., 8., 9. és 12. hadtestek területein

elhelyezett oly csapatoknál, amelyek a létszámfelemlés (hadiállományra való kiegészítés) által csupán a hozzájuk tartozó, de Boszniában, Hercegovinában és Dalmáciában elhelyezett osztályok révén voltak érlelve, az emlékkereszttel, csakis ezen osztályok számára behívott, azonban a póttestnél visszamaradt nem tényleges legénység látandó el, amennyiben ez az egyébkénti feltételeknek megfelel.

Az 1.) a) a) pontban nem említett hadtestek tüzérszertárainál és élelmező raktárainál csupán a behívott nem ténylegesek látandók el, amennyiben ezek az egyébkénti feltételeknek megfelelnek.

Az 1. a) és a) pontokban foglalt határozványok keretébe eső és első katonai kiképzésre behívott póttartalékosok közül az emlékkereszttel csupán azok látandók el, kik az első katonai kiképzésen túl még legalább négy hétig tényleges szolgálatot teljesítettek. Az ugyanazon feltételek alá eső 1912. évfolyambeli újoncnak legalább is 14 hétig kellett tényleges szolgálatot teljesíteniök, hogy az emlékkereszttel való ellátásra igényt nyerjenek.

3. A szolgálatban szerzett betegségek által okozott szolgálatképtelenség időtartama az 1.) a)-tól e) pontig említett négy hétre betudandó.

4. Az emlékkereszt odaitélésére hivatva vannak:

a) Az 1. a)-tól d) pontig említett igényjogosultak részére azon parancsnokságok, csapatok, intézetek és hatóságok, amelyeknél az illető egyének szolgálatot teljesítenek,

b) azon tényleges állományu katonai egyének részére, kik az 1.) f) pontban említett segítő expedícióban résztvettek, továbbá azon egyének részére, kik a nem tényleges viszonyba már visszahelyeztetek, az állomány-(csapat-) testek,

c) a többi igényjogosultak részére az illető minister utasítása szerint.

Az emlékkereszt igénylésére nézve a következőképen intézkedem:

1. Azon parancsnokságok, csapatok, intézetek és hatóságok, amelyek az emlékkereszt odaitélése megillet, a kereszthez való szükségletüket az előljáró honvédkerületi (hadosztály) parancsnokságoknál, illetőleg a csendőrkörületi parancsnokságoknál és a horvát-szlavon csendőrpáncsnokságoknál igényeljük.

A honvédkerületi (hadosztály) parancsnokságok a beérkezett beadványok alapján és saját szükségletük figyelembe vételével, az illető állománytestek és az ezek részére szükséges emlékkeresztet honvéd állományként részletezett számának, a csendőrkörületi parancsnokságok és a horvát-szlavon csendőrpáncsnokság pedig csupán az emlékkeresztet szükséges számának feltüntetésével, összeesített kimutatást szerkeszteszenek és azt ide haldéktalanul terjeszték fel.

2. A m. kir. honvédség egyénei részére igényelt emlékkeresztek az azokhoz tartozó szolgálattal együtt, a honvédkerületi (hadosztály) parancsnokságoknak és ezek részéről honvéd állományként (összpontosítások esetében az összpontosítás helyére), a m. kir. és a m. kir. horvát-szlavon csendőrség egyénei részére pedig a csendőrkörületi parancsnokságoknak, illetőleg a horvát-szlavon csendőrpáncsnokságoknak fognak kiszállítani.

3. A m. kir. honvédség oly igényjogosult egyénei részére, kik a nem tényleges viszonyba már visszahelyeztetek, az emlékkeresztek, az azokhoz tartozó szolgálattal együtt, az állomány (csapat-) testek által, a nyilvántartó hatóságok útján, az illetékes elsőfokú igazgatási hatóságoknak megküldendők.

4. Az igényjogosult egyéneknek az emlékkereszttel való ellátása ünnepélyes módon történjék. Az egy állomáshelyen levő igényjogosultak a lehetőséghez képest valamennyien egyidejűleg díszítendők fel. Nevezetesen az igényjogosult tartalékos tiszték (tisztviselőik) és tartalékos tiszt- (tisztviselő-) jelöltek felhivandók, hogy az esetleges katonai ünnepélyen saját tartózkodási helyükön résztvegyenek.

Az elsőfokú közigazgatási hatóságok utasíthatni fognak, hogy a nem tényleges viszonyba már visszahelyezett igényjogosultaknak, az emlékkeresztet, a mennyiben e végből azon hatóságoknál önként jelennek meg, szintén lehetőleg ünnepélyes módon adják át. E végből az ilyen egyének számára az emlékkereszteket az állománytestek és nyilvántartó hatóságok lehetőleg sürgősen küldjék el.

5. Oly igényjogosultakról, a kiknek az emlékkereszttel való ellátása a honvédség és csendőrség névkönyvében feltüntetendő, a honvédkerületi (hadosztály) parancsnokságok, valamint a csendőrkörületi parancsnokságok és a horvát-szlavon csendőrpáncsnokság által névjegyzékek folyó évi október hó 1-ig terjesztendők ide fel.

Kelt Budapesten, 1913. évi június hó 10-én.

Báró Hazai Samu, s. k.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Ideiglenes nyugállományba helyeztetek:

1913 június hó 1-ével:

Nagy István János, m. kir. VII. számú csendőrkörületbeli várakozási illetékel szabadságolt járásörmester, a megejtett újbóli felülvizsgálat alapján, mint „jelenleg szolgálatképtelen”, további egy év tartamára.

Választott lakhely: Torda.

1913 július hó 1-ével:

Hidegh József, V. számú csendőrkörületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint „rokkant, népfölkelesi fegyveres szolgálatra is nem alkalmas”.

Választott lakhely: Vác.

Szekér József, VI. számú csendőrkörületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint „rokkant, népfölkelesi fegyveres szolgálatra is nem alkalmas”.

Választott lakhely: Kaposvár.

Okirattal megdicsértettek:

A m. kir. V. számú csendőrkörületi parancsnokság által:

Rhein János, Paulik János és Banos György járásörmesterek, Vágh Pál örmester, Czmeró Frigyes, Pap Mihály, Árvai István, Mátyás Sándor, Uhlyárik János, Csoko István, Egry István, Szalai Mihály, Bebes István, Füstös Berencz, Szabó András, Simónszky Ádám és Ujjál József örsvezető ez. örmesterek, Geleta Albert, Markó Kálmán, Kicsindí János, Kucserka Pál, Sotonyi János, Bondor Imre, Gergye Károly, Krasosenics Géza, Bék Lajos, Viola Antal, Szeesódi Miklós, Kollár György, Zeigmond József csendőrz. örmesterek, Geszti Sándor, Török Ferencz, Barinka István, Léli Béla, Gunszt Ignác, Fülöp Lajos, Kulbert János és Pindes József csendőrök, a közbiztonsági szolgálat terén az utóbbi időben kifejtett buzgó, leleményes és hankadatlán szorgalmuk s az ezáltal elért szép eredményeik és példás magaviseletükért.

Glédura Sándor őrvezető ez. őrmester, a segédtiszt irodabani alkalmazása alatt tanúsított munkáját, buzgó és eredményes tevékenysége, nemkülönbén példás magaviseletéért.

Kaszala Péter csendőr, hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt állandóan tanúsított kifügástan, példás magaviseletéért.

Németh Miklós, Figler András, Komotinger Gyula, Rákóczi Gábor őrvezető ez. őrmesterek, Dudás Dezső és Pallag Károly csendőr ez. őrmesterek, két rendbeli szándékos emberölési eset tettesének kiderítése körül tanúsított fáradhatatlan buzgó és leleményes közreműködésükért.

Pitra Mihály csendőr, a tiltott kivándorlás megakadályozása körül kifejtett szorgalma és igen eredményes tevékenysége, nemkülönbén jó magaviseletéért.

Pachmayer Róbert és Mészáros Márton járásőrmesterek és Pisovics József őrvezető ez. őrmester, az 1913 május hó 17-én Pozsonyban dühöngött tüzvész alkalmával a rend és biztonság fenntartása, valamint a tűzoltás vezetése terén kifejtett célirányos, buzgó és fáradhatatlan tevékenységükért.

Nyilvánosan megdicsőítették:

A m. kir. V. számú csendőrkerületi parancsnokság által:

Farkas György I. őrvezető ez. őrmester, Futák Bertalan, Váradi Imre csendőr ez. őrmesterek, Bárófi István, Garai Pál, Rabina Illés, Takó Károly, Paulik János, Ujvári István, Csölle Kálmán, Bagócsi Mihály, Nagy Mihály és Libár János csendőrök, a közbiztonsági szolgálat terén az utóbbi időben kifejtett kiváló szorgalmuk és eredményes tevékenységükért.

Juhász István járásőrmester és Nyuli István őrvezető ez. őrmester, azért, mert egy egyént egy megvadult ökör általi agyonüpréstől gyors, bátor és ügyes eljárásukkal megmentettek.

Torma János csendőr ez. őrmester, Kovács Szék József, Pomothy István, Bobek József, Nedbál János, Petrosszky József, Fekete József, Baranyai János és Soóki Antal csendőrök, a tiltott kivándorlás megakadályozása terén kifejtett buzgalmuk és eredményes tevékenységükért.

Berki Lajos, Horváth Vincze, Lenthár András, Weisz József, Bencz József és Holicsa Pál csendőrök, mert két rendbeli szándékos emberölési eset tettesének kézrekerítése körül buzgó és lankadatlan eljárásukkal a nyomozást vezető járásőrmestert hathatósan támogatták.

Olejka János őrvezető ez. őrmester és Alamecz Flórián csendőr, a koldu őrskörletben levő orrvadászok üldözése és kézrekerítése körül kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért.

Danis István, Zedermann Imre, Rigó Ferencz, Érdi László, Kovács Lajos I. csendőrök, Nagy András próbacsendőr, Hoek Imre, Farkas János, Foltin János, Rabina Illés, Katzberger István, Elischer Ignác csendőrök, Bobis János, Osvalda Ferencz, Szarka Ferencz, Bolala János, Csuka Ferencz, Belovics József, Kuha László, Mikolai Lajos, Jánoska József próbacsendőrök, Marosvári János, Alnászi Lajos, Zsigó István, Orozsi János, Kucsera István, Bublos János csendőrök, Markovics Tádé próbacsendőr, Krakovics József, Hollendonner Orbán, Ruman József, Csukovics János, Csicei János csendőrök, Mokos József próbacsendőr, Török Pál, Murkl Rezső, Németh István, Nagy János, Pauer János, Matyka Géza Béla csendőrök, Kóródi József, Papp András, Jánó Imre próbacsendőrök, Hartvig Ferencz, Horváth Mútyás, Nagy Antal, Mojzes Imre, Máttéffy Ignác, Kovács Szék József csendőrök, Hart József, Sipos István, Zsugovics Ferencz, Bene József próbacsendőrök, Grosch Antal, Herczeg József, Molnár István, Novák Lajos, Pálfi Julub, Hérics Géza csendőrök, Kató József és Soós János próbacsendőrök, az 1913 május hó 17-én Pozsonyban dühöngött tüzvész alkalmával, a rend és biztonság fenntartása körül tanúsított buzgó és fáradhatatlan tevékenységükért.

Katonai szolgálati jellel elláttattak:

A II. osztályu legénység katonai szolgálati jellel elláttattak:

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Nagy Benjamin őrvezető ez. őrmester és Györi Radován csendőr, 1913 május 30-án;

a m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában: Kisasszondi Lajos őrvezető ez. őrmester, 1913 máj. 13-án.

Csendőrségi kalapborítók á 1 kor. 50 fill.
Íróasztalra dobozok á 6 kor. **Íróasztalra rekesz-fedőlapok** 60 és 80 fillér.

Mindezeket előírás szerinti méretek szerint és oldírásnak megfelelő hék jréselt papirokkal bevonva — szolgálattal könyvek, melyek hivatalból bementve küldhetők ezimemre és ugyan-

csak bérmentve küldöm vissza is — legjobban és szépen bekötöttnek, továbbá mindeféle könyvkötő munkát és bármily alakú dobozokat is külön méretek szerint előmmeri jé és szép kivitelben, olcsó árukon ajánl

Makó Károly könyvkötő és dobozgyártó, **Brassó**. 20K-án felüli megrendelések portómentesek.

VÁRNAY ÉS FIA

Budapest, VI., Liszt Ferencz-tér 9. szám.

Nyári szürke keztyűk és felszerelési tárgyak állandóan kaphatók.

Cs. 7. Szemleutasítás szerinti összes nyomtatványok és könyvek raktárunkon kaphatók.

Könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir. csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára.